

FRB:s remissvar angående förslag till nationell biblioteksstrategi: Demokratis skattkammare Ku2019/00550/KO

Föreningen för Regional Biblioteksverksamhet (FRB) har utsetts som remissinstans och givits möjlighet att yttra sig över förslaget till nationell biblioteksstrategi. Föreningen lämnar härmed följande yttrande:

Inledning

FRB är en förening för de ansvariga för regional biblioteksverksamhet och har till syfte att utifrån ett regionalt perspektiv främja biblioteksutvecklingen i landet. Flera av de regionala biblioteksverksamheternas huvudmän lämnar yttranden i remissrundan. FRB väljer att fokusera på de delar i förslaget som berör den regionala biblioteksverksamheten i landet.

Allmänna synpunkter på strategin

Strategiförslaget fokuserar på nationella stödsatser och en gemensam nationell infrastruktur för digitala tjänster, medieförsörjning och kompetensutveckling vilket är värdefullt för hela bibliotekssektorn. FRB vill understryka att en gemensam nationell infrastruktur innehåller statlig, regional och kommunal samverkan. Alla parter är viktiga och har olika roller men är delar i en nationell infrastruktur. De nationella insatserna ska verka stödande, inte styrande. Därför måste insatserna utvecklas i nära dialog mellan de statliga, regionala och kommunala huvudmännen samt med olika brukargrupper.

Vi vill framhålla att barnperspektivet inte kan begränsas till barnbiblioteksverksamhet utan är centralt i hela folk- och skolbiblioteksverksamheten. Därför måste barnperspektivet tydligare framgå i och genomsyra reformförslagen.

Läsning

FRB anser att bibliotekens läs- och litteraturfrämjande roll ges en förhållandevis blygsam plats i förslaget trots att sjunkande läskunnighet och läsförståelse är faktorer som genererar stora klyftor i samhället. Läskunnighet är en förutsättning för delaktighet i samhället och sjunkande läskunnighet är ett hot mot demokratin. Därför behövs läsfrämjande insatser gentemot många målgrupper, både bland barn och vuxna.

FRB anser att de förslag som Läsdelegationen formulerat i ”Barns- och ungas läsning – ett ansvar för hela samhället (SOU 2018:57) ska ligga till grund för reformförslagen inom det läsfrämjande området.

Synpunkter på reformförslagen

FRB anser att alla reformförslagen är angelägna men önskar lämna synpunkter på några av förslagen. FRB ser följande områden som prioriterade: en nationell digital biblioteksinfrastruktur med erforderliga ekonomiska resurser, inrättandet av statligt finansierade resursbibliotek för de nationella minoriteterna och urfolket samerna, en stärkt mångspråkig biblioteksverksamhet, utvecklingen av nationella digitala bibliotekstjänster för barn. Därför anser FRB att en nationell biblioteksmyndighet ska fokusera utvecklingen av dessa.

Stärkta bibliotek för nationella minoriteter och urfolk

FRB instämmer i förslaget att inrätta statligt finansierade resursbibliotek med erforderliga resurser för de nationella minoriteterna judar, romer, sverigefinnar, tornedalingar och urfolket samerna. Genom förslaget skapas bättre förutsättningar för jämlik biblioteksservice både vad gäller tryckta och digitala resurser. Det är viktigt att de institutioner som får uppdraget samverkar med de regionala biblioteksverksamheterna. I sammanhanget vill FRB lyfta fram att det är viktigt att uppdraget inte endast omfattar medieförsörjning, utan även betonar kompetensfrågor för bibliotekspersonal.

Teckenspråket är de dövas första språk. Det är därför anmärkningsvärt att teckenspråk inte alls omnämns i förslaget till nationell bibliotekstrategi. Enligt språklagen (SFS 2009:600) ges det svenska teckenspråket samma status som Sveriges fem minoritetsspråk.

Stärkt mångspråkig biblioteksverksamhet

FRB instämmer i rapportens förslag om förstärkning av medieförsörjning på andra språk än svenska. Föreningen tillstyrker också förslagen om förstärkt katalogiseringskompetens och ökade resurser för kompetensutveckling för bibliotekspersonal inom området. För en fråga av så stor nationell betydelse är det viktigt att staten tar ansvaret både när det gäller organisering och finansiering. Vidare vill FRB betona att samverkan ska ske med andra länder, eftersom språken rör sig över gränser.

Stärkta nationella digitala bibliotekstjänster

Prioriteringarna inom det digitala området måste vara nationell upphandling och förmedling av digitala resurser via en nationell biblioteksplattform och digitala bibliotekstjänster för barn. FRB anser att ett tydligt uppdrag för drift och utveckling ska ges till statliga aktörer. Strukturer för samverkan och inflytande mellan bibliotek på statlig, regional och kommunal nivå måste skapas. Strukturer och metoder för användarcentrerad utveckling behöver ytterligare betonas i reformförslaget.

Stärkt nationell struktur för kompetensutveckling

En nationell struktur behöver möta efterfrågan och behov bland biblioteksanställda oavsett var i landet de verkar. FRB ifrågasätter att ett institut på en plats kan motsvara behoven. Kompetensutvecklingen behöver dessutom breddas till att omfatta fler områden utöver biblioteks- och informationsvetenskap. De regionala biblioteksverksamheterna står för merparten av folkbibliotekens kompetensutveckling. Därför anser FRB att strukturen för kompetensutveckling ska utredas närmare i nära dialog med SKL, regionerna och kommunerna.

I samband med detta vill FRB peka på den utvecklingspotential som lärplattformen Digiteket har och även lyfta fram den modell med en E-lärandeportal för kompetensutveckling som beskrivs i den nya norska biblioteksstrategin.

Stärkt nationell biblioteksmyndighet

Det är nödvändigt att genomlysna och tydliggöra uppdraget för en nationell biblioteksmyndighet. Det uppdrag som handlar om att samverka med folkbiblioteksområdet måste stärkas och utvecklas. Det måste ske i dialog med regionerna, kommunerna och nationella aktörer som SKL, Kulturrådet, Myndigheten för kulturanalys och Myndigheten för tillgängliga medier. Roller och ansvar behöver tydliggöras. Nya modeller för dialog behöver utvecklas och förankras.

FRB anser att den norska bibliotekstrategin ”Rom for demokrati og dannelse : nasjonal biblioteksstrategi 2020-2023” har ett föredömligt upplägg och den kan vara en förebild när det gäller att formulera de åtgärder som den nationella myndigheten ska genomföra under strategiperioden.

Med vänlig hälsning

Kristina Hedberg, ordförande